

Motion till riksdagen 2026/27:16

av **Mathias Bengtsson (KD)**

Krångel kring kyrkkaffet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lämplig myndighet bör se över, förtydliga och förenkla reglerna kring servering i kyrkor och andra ideella verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kyrkkaffet efter gudstjänsten är en klassisk folkrörelsetradition. Någon tar med hembakat, någon annan kokar kaffe. Ett bord dukas efter gudstjänsten och människor som annars hade gått hem åt var sitt håll stannar kvar en stund. De samtalar och delar livet med varandra.

Så har kyrkkaffet fungerat i generationer. Under hösten har dock denna tradition plötsligt hamnat i ett rättsligt osäkert läge och ett administrativt gränsland där olika besked har skapat en osäkerhet. För många församlingar som vill följa lagen har det varit svårt att förstå vad lagen faktiskt kräver.

I Andreaskyrkan i Klippan har medlemmar bakat till kyrkkaffet så länge någon kan minnas. Efter en livsmedelskontroll uppfattade församlingen dock beskedet som att bullar och fika som serverades regelbundet behövde tillagas i församlingens registrerade lokaler. Församlingen valde därför att sluta servera hembakat, även om inspektören senare framhöll att något formellt förbud inte hade utfärdats.

Kontrollen kostade 6 272 kronor. När församlingen ställde uppföljande frågor kom ytterligare en faktura på 3 136 kronor. Andreaskyrkan, som har omkring 60 medlemmar, fick därmed betala sammanlagt drygt 9 400 kronor för inspektionen och den fortsatta handläggningen. Bert Inge Karlsson från församlingen beskrev kostnaden som kännbar och sammanfattade den absurda situationen med orden:

”Vi har betalat nästan 10 000 kronor bara för att få reda på att vi inte får servera hembakat på vårt kyrkkaffe.”

På ett annat ställe i landet hamnade Equmeniakyrkan i Fristad i en liknande situation. På församlingens sommargård Solviken bedrevs ett sommarkafé. När de hembakta bullarna som blivit över från söndagens gudstjänst lagts fram till försäljning i kaféet uppstod problem. Församlingen fick beskedet att en upprepning kunde leda till ett vite på 10 000 kronor om det skulle ske igen. Totalt kostade de kommunala besöken församlingen runt 15 000 kronor.

Fristadsfallet visar också hur svårt det är för frivilliga att navigera mellan olika typer av verksamhet. Bullarna hade bakats till kyrkkaffet efter gudstjänsten. När några blev över flyttades de till ett kafé som var öppet för allmänheten. Samma bulle kunde därmed bedömas olika beroende på sammanhang, regelbundenhet, organisation, vem som bakat den och hur den erbjöds.

Efter kommunens ingripande frågar sig församlingen vad som egentligen gäller vid kyrkkaffe, loppmarknader och julmarknader. Den osäkerheten delas sannolikt av många kyrkor, idrottsföreningar, scoutkårer, bygdegårdar och hembygdsföreningar. Gränsen mellan en intern sammankomst, en öppen ideell aktivitet och ett livsmedelsföretag kan vara svår att se för den som står i kyrkans kök med kaffekannen i handen.

Det här väcker en fråga som är större än de enskilda fallen. Om hembakat i en liten församlings servering behandlas olika mellan kommuner får det betydelse för hela civilsamhället. Sveriges föreningar måste kunna förutse vilka regler som gäller utan att behöva anlita jurister eller invänta en inspektion.

När Tidningen Dagen frågade Livsmedelsverket kom beskedet från myndigheten om att det inte finns något generellt förbud mot hembakade bullar i en kyrka. Myndighetens företrädare framhöll att mat inte automatiskt blir osäker för att den har tillagats i ett privat hem. Bedömningen beror bland annat på regelbundenheten och graden av organisation.

Det här lämnar ett bedömningsutrymme som är upp till kommunerna att tolka. Och kyrkorna kan få olika besked beroende på vem de frågar.

Livsmedelssäkerheten ska självklart tas på allvar. Och spårbarhet fyller en viktig funktion. Men reglerna måste vara begripliga och proportionerliga. Det måste gå att utforma vägledning, kontroll och avgifter så att en ideellt driven kaffeservering behandlas utifrån sin faktiska omfattning och risknivå.

Sveriges kyrkor gör varje vecka ovärderliga insatser för människor i alla åldrar. De bryter ensamhet, hjälper utsatta, skapar gemenskap och mening. Kyrkkaffet är en del av detta.

Regeringen bör därför ge Livsmedelsverket ett uppdrag att se över reglernas tillämpning, så att traditionen med kyrkkaffe kan fortsätta utan osäkerhet.

Den som vill baka en vetekrans till sin församling ska kunna göra det. Den lilla församlingen ska kunna ställa frågor utan att mötas av orimliga kostnader.

Kommunernas kontroll ska ge utrymme för sunt förnuft.

Kyrkorna behöver fler människor som engagerar sig och tar ansvar. Sverige behöver fler öppna dörrar, fler gemenskaper och fler kaffebord där människor får en plats. Då ska myndigheterna underlätta för det goda engagemanget och låta reglerna tjäna människorna.

Mathias Bengtsson (KD)